

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Programmaplan 2024 -2027

Noord-Holland Noord

Regio's Alkmaar, Kop van Noord-Holland en West Friesland

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Het Toekomstscenario.....	4
3. Doelen, ambities en regionale samenwerking	8
4. Ontwikkelopgaven.....	10
5. Opzet programma Toekomstscenario NHN	19
6. Communicatie, planning, begroting en risico's	22

Bijlagen

1. Inleiding

Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is in 2021 in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de ministeries van Justitie en Veiligheid (JenV) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) opgesteld en beoogd een verandering van de huidige werkwijze. Van ketenpartners die in een estafettemodel met elkaar samenwerken naar een meer eenvoudige, integrale en systeemgerichte aanpak. Het betreft niet alleen de jeugdbescherming, maar het gehele traject van zorg en ondersteuning aan kinderen, gezinnen en huishoudens zonder kinderen (doelgroep van 0 tot 100). Daarbij wordt uitgegaan van het recht op autonomie en zelfbeschikking. Het is normaal dat mensen hulp vragen en ontvangen zonder stigma waarbij de onderliggende oorzaken van onveilige situaties worden aangepakt. Dit betekent in de meeste gevallen helpen en ondersteuning bieden in plaats van gedwongen beschermen en ingrijpen. In situaties van ernstig huiselijk geweld wordt juist eerder ingegrepen om bescherming te bieden.

Gemeenten in de drie samenwerkende regio's van Noord-Holland Noord willen met de partners uit de uitvoeringspraktijk werken aan- en richting het Toekomstscenario kind -en gezinsbescherming. Daarvoor is, in samenspraak met beleidsadviseurs van gemeenten uit Noord-Holland Noord en de directe ketenpartners: Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de Gecertificeerde Instellingen een opdracht geformuleerd voor het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in NHN (zie bijlage 1).

Voor u ligt het programmaplan Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (hierna Toekomstscenario) Noord-Holland Noord. In het programmaplan staat de opdracht uitgewerkt. Het plan is tot stand gekomen met input van belangrijke ketenpartners in de kind- en gezinsbescherming en huiselijk geweld en kindermishandeling. Het programmaplan is opgesteld door de programmamanager in samenwerking met het programmateam.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de aanleiding, de bedoeling, de werkwijze en organisatie van het Toekomstscenario. Ook wordt ingegaan op het landelijke programma Toekomstscenario en de lopende proeftuinen. Daarnaast wordt de verbinding tussen het Toekomstscenario en andere landelijke programma's en plannen beschreven. Hoofdstuk 3 gaat in op de maatschappelijke opgave en doelstellingen van het Toekomstscenario. Het programma Toekomstscenario NHN werkt aan een vertaling van de landelijke doelstellingen in een kernboodschap en een manifest met de belangrijkste uitgangspunten en waarden. Van daaruit zijn voor het programma NHN vier ontwikkelopgaven benoemd. In dit hoofdstuk is ook aandacht voor het bestuurlijk samenwerkingsconstruct en de regionale samenwerking. In hoofdstuk 4 worden de ontwikkelopgaves uitgewerkt langs vier lijnen. Per ontwikkelopgave wordt ingegaan op de context, de opdracht, acties, indicatoren en resultaten. Daarbij worden ook lopende acties en projecten beschreven. Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de opzet en opbouw van het programma. Tenslotte gaat hoofdstuk 6 in op communicatie, planning, de begroting en risico's.

2. Het Toekomstscenario

In sommige huishoudens is er veel aan de hand. Soms zo veel, dat dit tot onveiligheid of ontwikkelingsbedreiging in de thuissituatie leidt of kan leiden. Hulp en ondersteuning is dan nodig om de problemen aan te pakken. Is de thuissituatie heel onveilig voor gezinsleden en/of lukt het niet om met hulp de onveiligheid te verminderen en kinderen onbedreigd te laten opgroeien? Dan kan bescherming vanuit de overheid nodig zijn. De manier waarop we de hulp en bescherming van kinderen en volwassenen in (mogelijk) onveilige thuissituaties, kortweg kind- en gezinsbescherming (0-100), nu hebben geregeld, knelt: het inzetten van hulp duurt te lang en de betrokkenheid van verschillende organisaties leidt tot onvolkomenheden en dubbel werk, het huishouden/gezin voelt zich niet gehoord en het wantrouwen richting de overheid groeit.

Probleemstelling

In maart 2021 is in een brief¹ aan de Tweede kamer het probleem als volgt geschetst²:

- Er zijn veel organisaties die werken met een gezin die onvoldoende op elkaar aansluiten en aparte schakels vormen. De jeugdbeschermingsketen is complex georganiseerd. Lokale teams, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en Gecertificeerde Instellingen (GI's) voeren in een **estafettemodel** en deels overlappend hun eigen onderzoekstaken en hulpplannen uit. Gezinnen/huishoudens krijgen hierdoor diverse professionals over de vloer aan wie zij steeds opnieuw hun verhaal moeten doen. Voor de betrokkenen is het dan vaak onduidelijk waar ze aan toe zijn en waar ze naar toewerken.
- Gezinnen/huishoudens krijgen te vaak **geen tijdige passende hulp**. Het estafettemodel zorgt er ook voor dat betrokkenen lang moeten wachten op bescherming en hulp. Met als consequentie dat problemen zich opstapelen, escaleren en uiteindelijk kunnen leiden tot een situatie waarin de veiligheid ernstig in het geding komt. Daarnaast is het in het huidige stelsel moeilijk om gezamenlijk effectief aan de veiligheid in gezinnen/huishoudens te werken. Er is vaak onvoldoende samenhang in de aanpak van bescherming en hulp en daarmee lukt het onvoldoende om schadelijke effecten van onveiligheid te beperken of duurzaam te stoppen.
- Achter een kind met een ontwikkelingsbedreiging of veiligheidsproblematiek gaat vaak een gezin met een stapeling van problemen schuil, zoals psychische problematiek van de ouders, verslaving, schulden, complexe scheidingen en problemen met huisvesting. Deze **achterliggende problematiek** binnen het gezin krijgt binnen het huidige stelsel nog te weinig aandacht. Als problemen van een kind voortkomen of samenhangen met problemen van ouders, dan zijn het de ouders die aan de slag moeten. De inzet van een kindbeschermingsmaatregel (alleen) is dan niet altijd passend en effectief.

De inrichting van en de manier van werken in het huidige stelsel zijn belangrijke oorzaken van het hierboven geschetste probleem. De kind- en gezinsbescherming moet effectiever en slimmer worden georganiseerd. Het Toekomstscenario van 2021 schetst op hoofdlijnen hoe dit er in 2030 uit zou kunnen zien.

Organisatie en werkwijze³

Het Toekomstscenario gaat uit van de volgende organisatie en werkwijze (zie figuur 1):

- Om gezinnen/huishoudens (0-100) heen staat het lokaal (wijk)team dat hulp verleent.
- Er is voor een gezin of huishouden één vast gezicht binnen het lokaal (wijk)team dat indien nodig samen optrekt met een professional uit een regionaal veiligheidsteam.

¹ Kamerbrief, 30 maart 2021

² Voortgangsrapportage kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd en Signalement Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

³ Er zijn nog veel onduidelijkheden en opstaande vraagstukken rond de organisatie en werkwijze van het Toekomstscenario in de praktijk. Impactanalyses en businesscases op de verschillende onderdelen zijn noodzakelijk om dit model uiteindelijk in Nederland te kunnen implementeren.

- Het regionaal veiligheidsteam (RVT)⁴ heeft expertise en bevoegdheden op gebied van veiligheidsvraagstukken in huishoudens. In deze organisatie zijn functies van de GI's, Veilig Thuis en de RvdK samengebracht. Hierbij wordt gekeken of de nu beoogde functies passend zijn of juist anders moeten worden ingevuld.
- Professionals van lokale teams, regionale veiligheidsteams en specialistische aanbieders werken systeemgericht en in gezamenlijkheid aan het effectief en duurzaam borgen van veiligheid.
- Dicht bij deze professionals en gezinnen staat een netwerk van specialisten met kennis van kinderen, volwassenen en specifieke uitingsvormen van geweld en ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen.

Figuur 1 Toekomstscenario

De basisprincipes

Het Toekomstscenario gaat uit van een aantal basisprincipes⁵:

- **Gezinsgericht 0-100** werken gaat over het gezin/huishouden en netwerk centraal stellen.
- **Rechtsbeschermend en transparant** werken gaat over ten alle tijden het gezin/huishouden gelijkwaardig benaderen en samen in een open sfeer beslissingen nemen waarin de gezinnen/huishoudens goed geïnformeerd worden, zelf mogen meedoen en ondersteund worden. We werken vanuit de geest van de wetten die burgers beschermen zoals AVG, IVRK, EVRM en uitspraken van het EHRM.
- **Eenvoudig** werken gaat over voor het gezin/huishouden overzicht brengen en het proces voor hen begrijpelijk houden.
- **Lerend** gaat over reflecteren op je eigen handelen, leren in de praktijk, feedback en hulp durven vragen.

⁴ In november 2024 is besloten over de Ontwikkelrichting voor het RVT. Het RVT wordt een nieuwe publiekrechtelijke entiteit, decentraal aangestuurd op het niveau van 25 veiligheidsregio's. De ontwikkelrichting wordt uitgewerkt in een beleidsontwerp gecombineerd met businesscase, zodat definitieve besluitvorming kan plaatsvinden in het voorjaar 2025.

⁵ Inspiratiebundel Programmateam Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, januari 2024

Landelijk programma en proeftuinen

Het Toekomstscenario is een beweging die vandaag de dag al volop gaande is. Op landelijk niveau wordt onder begeleiding van het programmateam vanuit ontwikkel- en werkgroepen met proeftuinen en diverse partners hard gewerkt om te komen tot- en te ondersteunen bij de andere werkwijze van het Toekomstscenario. De uitvoering van het programma loopt volgens het medio 2023 vastgestelde programmaplan⁶.

Een goede uitwerking vraagt het beproeven van het geschetste Toekomstscenario in de praktijk. De afgelopen jaren is dat beproeven gebeurd in 11 gesubsidieerde proeftuinen. In deze proeftuinen zijn eerste ervaringen opgedaan, met name met het verbeteren van de onderlinge samenwerking met de betrokken organisaties en het realiseren van passende hulp bij de achterliggende problematiek. Het Toekomstscenario krijgt steeds verder invulling. Voor verdere doorontwikkeling is het noodzakelijk dat de essentiële onderdelen van het Toekomstscenario⁷ in 2025 op een aantal plekken in de praktijk verdiepend wordt beproefd. Als antwoord op mogelijke financiële knelpunten zullen de kosten van de proeftuinen in kaart worden gebracht. Ook worden oplossingen gezocht voor juridische knelpunten die opspelen tijdens het beproeven. Om als organisaties echt samen te werken zoals beschreven in het Toekomstscenario is aanpassing van wet- en regelgeving noodzakelijk. Nieuwe wet- en regelgeving is op zijn vroegst gereed in 2028.

Eind 2024 heeft het kabinet besloten over de zogenaamde ontwikkelrichting van de toekomstige Regionaal Veiligheidsteams. De Gecertificeerde Instellingen (GI's) en het Landelijk Netwerk Veilig Thuis (LNVt) maken zich zorgen over deze ontwikkelrichting en stellen dat een integrale benadering van de problemen waar huishouden en gezinnen mee te maken hebben ontbreekt. De focus ligt volgens deze partners vooral op structuurveranderingen. De basis onder de stelselverandering, die vooral moet gaan over het organiseren van integrale- domein overstijgende -, en gezinsgerichte zorg, ontbreekt. In januari 2025 hebben de GI's aangegeven uit het landelijk programma te stappen. LNVt stopt op onderdelen met de samenwerking in het landelijk programma. Gesprekken over de voortgang worden momenteel gevoerd.

Het standpunt van de GI's en LNVt hebben geen impact op de samenwerking binnen het programma NHN. De partners hebben aangegeven nog steeds deel te nemen aan plannen om in te zetten op de verbetering van integrale zorg voor huishoudens en gezinnen die te maken hebben met (dreigende) onveiligheid. En dat is waar we met het programma in NHN aan werken.

Relatie tot het programma Geweld Hoort Nergens Thuis (GHNT)

Bij de verdere concretisering van het toekomstbeeld, zijn in het landelijk programmaplan Toekomstscenario de resultaten van het reeds beëindigde landelijke programma GHNT vervlochten. Zo wordt de aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling geborgd. Als het gaat om stevige lokale teams gaat het om de borging van expertise rond huiselijk geweld en kindermishandeling bij gemeenten en lokale teams. De leidraad Werken aan veiligheid (opvolger van het Kwaliteitskader) is daarin leidend. Voor gemeenten is het van belang om, daar waar mogelijk, lokaal en regionaal deze opgave te verbinden en in samenhang te ontwikkelen. Dit maakt deze transformatie efficiënter en effectiever.

Relatie met de Landelijke Hervormingsagenda Jeugd

Het landelijke programma Toekomstscenario en het landelijk programma Hervormingsagenda Jeugd versterken elkaar en kunnen niet los van elkaar gezien worden. Een aantal acties vinden plaats in nauwe samenhang met elkaar. Zo kennen beide programma's overlappende doelstellingen op het

⁶ Landelijke programmaplan Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2023-2026

⁷ Sterke lokale teams, een Regionaal Veiligheidsteam, een netwerk van specialisten dichtbij en een expertisepлатform, én bouwstenen als het handelingskader, dossiervorming, etc.

gebied van sterke lokale teams, domein overstijgende samenwerking en de verbinding met de volwassenen GGZ.

Relatie met het programma IZA/GALA

Zowel het Integraal Zorgakkoord (IZA) als het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), beiden ondertekend door een veelheid aan partijen in de zorg, hebben net als de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario het doel de toegankelijkheid, kwaliteit en betaalbaarheid van zorg te borgen. In alle akkoorden zit de beweging naar de voorkant van de zorg: met aandacht voor de verbinding tussen kind en volwassenen (ouders/ opvoeders), de inzet op vroegsignalering, een goede koppeling met informele en formele zorg, de versterking van de sociale basis, de koppeling tussen het medische en het sociale domein, en tussen delen van het sociaal domein (bestaanszekerheid, onderwijs, wonen, welzijn).

3. Doelen, ambities en regionale samenwerking

Het landelijk programma heeft de maatschappelijke opgave en doelstellingen van het Toekomstscenario geformuleerd. Vanuit deze opgave en doelstellingen werkt het programma NHN aan een vertaling hiervan in een kernboodschap, communicatieverhaal en een manifest met de belangrijkste uitgangspunten en waarden. Van daaruit zijn voor het programma NHN vier ontwikkelopgaven benoemd.

Maatschappelijke opgave en doelstellingen

De maatschappelijke opgave van het Toekomstscenario is dat Nederland de hulp en bescherming aan kinderen en volwassenen (0-100) zodanig moet organiseren, dat de veiligheid in gezinnen en huishoudens verbetert, de betrokkenen zich beter gezien en gehoord voelen en er minder gedwongen maatregelen nodig zijn.

Dit betekent een verandering van het huidige stelsel en nieuwe vormen van samenwerking tussen de betrokken partners. Het gaat om de volgende twee doelstellingen:

1. *Integraal systeem- en mensgericht werken;*
Dit houdt in dat de geboden hulp, ondersteuning en bescherming door alle betrokken organisaties en professionals één samenhangend geheel vormen. Bovendien richt de hulp zich op alle personen binnen het gezin en biedt men steun aan kinderen én volwassenen.
2. *Stelsel- en structuurveranderingen;*
Nieuwe vormen van samenwerking zijn noodzakelijk om de huidige problemen op te lossen. Hiervoor zijn veranderingen in het stelsel en in wet- en regelgeving nodig. Een voorbeeld van zo'n verandering is een regionale veiligheidsorganisatie met als werknaam 'regionaal veiligheidsteam'. In deze organisatie zijn functies van de Gecertificeerde Instellingen, Veilig Thuis en Raad van de Kinderbescherming samengebracht, maar er kunnen ook andere functies nodig zijn om te kunnen doen wat kinderen, volwassenen en professionals nodig hebben.

Kernboodschap en Manifest Toekomstscenario NHN

Het programmateam werkt samen met bureau Change Kitchen en Zinvol Communicatie aan het formuleren van een kernboodschap, een communicatieverhaal en een Manifest/Netwerkverhaal als basis voor de verdere samenwerking binnen- en uitvoering van het programma in NHN. Bij het formuleren van de kernboodschap is het van belang dat antwoord gegeven wordt op vragen als; "wat doen we en waarom doen we dit met elkaar", "voor wie doen we dit" en "wat brengt het netwerk in beweging"? Van daaruit wordt de communicatiestrategie gemaakt. Welke doelgroepen benaderen we met welke communicatiemiddelen? Hiermee gaan we planmatig aan de slag.

Het Manifest gaat in op de belangrijkste inhoudelijke waarden en uitgangspunten voor de samenwerkende partners binnen het programma Toekomstscenario voor NHN. Middels de kernboodschap en het Manifest werken we aan commitment, samenhang, identiteit en verbinding. Gezamenlijke doelen, belangen en ambities worden in kaart gebracht. Bijlage 2 geeft het Manifest weer zoals tot nu toe door het programmateam is opgeleverd. Het is nog een concept, maar laat zien wat de belangrijkste waarden en uitgangspunten zijn voor het programma in NHN.

Ontwikkelopgaven

Alle regio's in Nederland zijn of gaan aan de slag met het versterken van de basis. Duidelijk is inmiddels dat een aantal onderdelen essentieel is om te komen tot verbetering van de kind- en gezinsbescherming. Deze zogenaamde ontwikkelopgaven vormen het fundament van de aanpak in NHN voor de komende jaren:

1. Stevige lokale teams "Werken aan Veiligheid";
2. Samenwerken in het netwerk "Doorbreken van de estafette";

3. Verbreding andere domeinen;
4. Vakmanschap, expertise en deskundigheidsbevordering.

Bestuurlijk samenwerkingsconstruct

Werken aan het Toekomstscenario vergt actieve sturing vanuit bestuurders van gemeenten en partnerorganisaties. De huidige verkokering doorbreken kan niet alleen in de uitvoering; daar moet vanuit het bestuurlijk niveau steun voor zijn, vanuit de gezamenlijke visie dat alleen een integrale aanpak het verschil kan maken. Het Toekomstscenario is erop gericht het stelsel efficiënter en doelgerichter in te richten, zodat huishoudens beter ondersteund kunnen worden wanneer er sprake is van onveiligheid of een ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. Dit kan alleen bereikt worden als de partners die hierbij betrokken zijn gezamenlijk optrekken en hierin gezamenlijk eigenaarschap creëren. Om goed te sturen op de organisatie, de ontwikkeling en implementatie van het Toekomstscenario in NHN is een programmastructuur uitgewerkt. Hierbij wordt uitgegaan van gezamenlijk eigenaarschap; een samenwerking tussen gemeenten en kernpartners. Een stevig, met uitvoeringpartners afgestemd, bestuurlijk samenwerkingsconstruct is een randvoorwaarde voor samenwerking binnen dit programma. Met het vaststellen van dit programmaplan wordt bestuurlijk draagvlak en commitment bij deelnemende partijen aantoonbaar geborgd.

Bovenregionaal versus regionaal en lokaal

Werken aan het Toekomstscenario gebeurt momenteel in alle regio's in Nederland. Sommige regio's werken daarin samen, maar de meeste regio's doen dit alleen. In NHN is er in een eerder stadium gekozen om als drie jeugdhulpregio's/veiligheidsregio hierin samen te werken vanuit de gedachte eenduidigheid te creëren voor inwoners en partners in de uitvoering, maar ook omdat vanuit schaarste geredeneerd de krachten moeten bundelen. Op deze keus kan echter wel spanning zitten. Het is belangrijk om de volgende aandachtspunten te bespreken:

- Een bovenregionaal programma betekent niet dat je als individuele regio geen stappen hoeft te zetten op het toekomstscenario;
- Bovenregionale programmaonderdelen zullen (soms) regionale- of lokale uitwerking behoeven;
- Andersom geldt het ook; het bovenregionale programma moet aansluiten op wat er regionaal speelt;
- De regionale ambtelijke afvaardiging in het programmateam is de verbinding naar de regio's. deze rol is essentieel in het laten slagen van het programma.

4. Ontwikkelopgaven

Met het oog op de visie, ambities en doelen, werkt regio NHN het Toekomstscenario uit langs vier ontwikkelopgaven, namelijk:

1. Stevige lokale teams “Werken aan Veiligheid”;
2. Samenwerken in het netwerk “Doorbreken van de estafette”;
3. Verbreding andere domeinen;
4. Vakmanschap, expertise en deskundigheidsbevordering.

Voor alle opgaven geldt dat daarbinnen oog moet zijn voor verschillen tussen gemeenten. Regio breed moet er voldoende body zijn, omdat het voor kleine gemeente ingewikkeld is om zelf alles te organiseren. De ontwikkelopgaven houden verband met elkaar. Een goede afstemming tussen de opgaven is nodig, evenals afstemming met de uitwerking van de Hervormingsagenda Jeugd en het programma IZA/GALA. De ontwikkelopgaven moeten uiteindelijk in NHN leiden tot werken volgens de principes van het Toekomstscenario: eenvoudig, rechtsbeschermend en transparant, gezinsgericht en lerend.

Uitwerking ontwikkelopgaven in projectaanpak en besluitvorming

Voor elke ontwikkelopgave geldt de overkoepelende opdracht om dit nader uit te werken in een projectaanpak, eventueel met businesscase en zorg te dragen voor concretisering van doelen/indicatoren en de monitoring hiervan. Het is vervolgens aan de Stuurgroep om te besluiten of het project gestart kan worden. Bij de uitwerking van ontwikkelopgaven kijkt het programmteam voortdurend – en bij voorkeur - waar het kan aanhaken bij bestaande initiatieven, lopende pilots/projecten/proeftuinen en quick-wins. Overlap en een overvloed aan pilots/projecten moet vermeden worden.

Lopende activiteiten

Tijdens het opstellen van dit Programmaplan liepen al verschillende activiteiten of zijn activiteiten inmiddels doorlopen en uitgevoerd. De lopende activiteiten zijn indien aanwezig weergegeven onder de vier ontwikkelopgaven. Om de meerwaarde van de lopende activiteiten in relatie tot het programma te benutten is het van belang dat medewerkers (beleid, uitvoering, management) hiermee bekend zijn. De ontwikkelingen, opbrengsten en geleerde lessen van de lopende activiteiten worden daarom in eerste instantie aan het programmteam gepresenteerd.

Ontwikkelopgave 1. Stevige lokale teams “Werken aan Veiligheid”

Context / aanleiding

Het lokale team is uitgaande van het Toekomstscenario en de Hervormingsagenda Jeugd vaak hét vaste gezicht voor inwoners. Zij werken integraal (gezins)systeem- en mensgericht en hebben voldoende expertise rond veiligheid. Zij werken vanuit het principe ‘doen wat nodig is’, gericht op herstel van veiligheid, zo nodig in samenwerking met het nieuw in te richten RVT.

Om dit te bereiken wordt voor gemeenten en uitvoeringsorganisaties een werkpakket Veiligheid voor lokale teams en RVT's ontwikkeld. De VNG commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs heeft begin december 2023 een aangepaste versie van ‘Werken aan Veiligheid – Leidraad voor gemeenten voor opdrachtverstrekking aan lokale teams’ vastgesteld. Deze leidraad is in lijn gebracht met de laatste inzichten en ontwikkelingen richten het Toekomstscenario. In januari 2024 zijn bij de leidraad behorende zelfscan en routekaart afgerond. Dit zijn hulpmiddelen om als regio de stand van zaken in de lokale teams in kaart te brengen. De leidraad is nog wel een tussenproduct omdat de nieuwe manier van werken aan veiligheid nog volop in ontwikkeling is, wordt in de loop van 2025 opnieuw

een aanpassing van de leidraad voorzien. De leidraad zal dan onderdeel uitmaken van het nieuwe werkpakket Veiligheid voor lokale teams.

Lokale teams dienen te voldoen aan de eisen zoals beschreven in de Leidraad Werken aan Veiligheid. Het vertrekpunt van de lokale teams in NHN is daarin verschillend. In het kader van voorgaand programma GHNT is in 2022 de zelfscan behorende bij het kwaliteitskader “Werken aan veiligheid voor lokale teams” door alle gemeenten in NHN afgenomen. Hieruit bleek dat de meeste lokale teams nog niet voldeden aan de (kwaliteits)eisen van een sterk lokaal team, zoals beschreven in het Toekomstscenario en de Hervormingsagenda.⁸ Zo werken gemeenten intern (bestuurlijk en beleidsmatig) nog onvoldoende domeinoverstijgend. Ook hebben niet alle gemeenten hun lokaal veld ingericht op een systeemgerichte aanpak van 0-100 jaar. In een deel van de gemeenten is naar aanleiding van de uitkomsten van de zelfscan een lokaal plan van aanpak ontwikkeld.

Om te weten welk team op welke wijze versterkt moet worden zal opnieuw in beeld gebracht moeten worden wat de huidige situatie is. Elk team kan hiervoor een zelfscan maken (of gebruik maken van de uitkomsten uit 2022) die uitgaat van de Leidraad Werken aan Veiligheid.

In NHN wordt zoveel mogelijk eenduidig aan veiligheid gewerkt, om zo ook dezelfde ‘taal’ te spreken en elkaars (veiligheids)expertise zoveel mogelijk te kunnen benutten. Daarbij gaat het om werken volgens de visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid en aan de hand van dezelfde methodieken en (taxatie)instrumenten. Dit is in de leidraad verankerd: van lokale teams wordt gevraagd te werken op basis van een gedeelde visie en te werken met een en hetzelfde instrument om een veiligheidsinschatting te maken voor het huishouden.

Scope

De opdracht voor lokale teams is groot en breed. Vanuit de Hervormingsagenda Jeugd is gekoerst op een bestuurlijk kader waarin is vastgelegd dat in alle gemeenten actieve lokale teams worden ingericht. Om het Toekomstscenario te realiseren is het tegelijk nodig dat in alle gemeenten het lokale team de opdracht krijgt om hulp te verlenen bij (vermoedens) van onveiligheid. En ook het IZA en GALA gaan uit van lokale teams die laagdrempelig beschikbaar zijn voor inwoners. Alle ontwikkelingen richten zich op actieve lokale teams die zelf hulp en ondersteuning bieden, ook als het gaat om werken aan veiligheid. Dat betekent altijd: professionele hulp bieden op basis van vrijwillige toestemming. Een eenduidige opdracht vanuit alle gemeenten maakt voor inwoners en samenwerkende partijen overzichtelijker. Het is belangrijk dat de opdracht voor lokale teams integraal en eenduidig wordt aangevlogen. Voorkomen moet worden dat ieder vanuit een eigen opgave of programma iets van lokale teams vraagt. Het programma Toekomstscenario richt zich primair op de component versterken van lokale teams in het werken aan veiligheid. Dit doet het programma zo veel als mogelijk in afstemming met de bredere opgave aan lokale teams.

De opdracht

- ❖ Lokale teams voldoen aan de leidraad Werken aan veiligheid;
- ❖ Lokale teams werken zoveel mogelijk eenduidig aan veiligheid in NHN;
- ❖ Er wordt zoveel mogelijk gewerkt vanuit een integraal afgestemde opdracht (vanuit de Hervormingsagenda, het Toekomstscenario en IZA/GALA) versterken lokale teams’.

Acties / processtappen

- Alle lokale teams doen waar nodig een (aanvulling op de vorige) zelfscan die uitgaat van de Leidraad Werken aan Veiligheid.
- Elke gemeente maakt een verbeterplan op basis van de uitkomsten van de zelfscan.

⁸ Zie rapport “VNG kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale teams: resultaten Noord-Holland Noord”

- Gemeenten sluiten daarbij aan op wat al is en wordt ontwikkeld om lokale teams te versterken. Gemeenten betrekken de opdracht aan lokale teams zoals de Associatie Wijkteams die heeft geformuleerd.⁹
- Gemeenten voeren hun verbeterplan uit in 2025 om te voldoen aan de leidraad werken aan veiligheid.
- Gemeenten monitoren de uitvoering van hun verbeterplan en stellen bij waar nodig.
- Het programmateam richt een projectgroep Stevige Lokale Teams op.
 - De projectgroep onderzoekt wat werken volgens de leidraad Werken aan Veiligheid betekent voor het profiel van de professionals, benodigde capaciteit en begrotingen van de lokale teams.
 - De projectgroep schetst op basis van de zelfscans een algemeen beeld van de huidige stand van zaken.
 - De projectgroep faciliteert dat lokale teams van elkaar leren en gebruik kunnen maken van elkaars expertise.
 - De projectgroep faciliteert trainingen in methodieken voor zowel managers als uitvoerende professionals, zodat lokale teams eenduidig werken.
 - De projectgroep informeert gemeenten en managers van lokale teams over landelijke ontwikkelingen en inzichten vanuit het Toekomstscenario.
 - De projectgroep werkt in verbinding met de bredere opgave stevige lokale teams die gemeenten hebben vanuit de Hervormingsagenda.

Inzet / bemensing

PM

Indicatoren / wijze van monitoring

- Elke gemeente heeft in Q2 2025 een plan opgesteld (waar mogelijk op basis van de zelfscan) en voert die in 2025 uit om te voldoen aan de leidraad Werken aan Veiligheid.
- In NHN worden rond werken aan veiligheid door lokale teams en netwerkpartners zoveel mogelijk dezelfde werkwijzen gehanteerd. Indien dit niet het geval is, zijn partijen bekend met elkaars werkwijze. Daartoe wordt in ieder geval verder geïnvesteerd in de implementatie van de visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid (w.o. de TOP-3 methodiek) en wordt er onderzoek gedaan naar het gebruik van een eenduidig risicotaxatie-instrument.

Resultaten

- ❖ De regio's in NHN werken met **stevige lokale teams** die:
 - werken volgens de vijf basisfuncties voor lokale teams en het Kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)team en gemeenten;
 - zich richten zowel op de Wet maatschappelijke ondersteuning als de Jeugdwet (dus doelgroep 0-100);
 - zelf ook hulp bieden;
 - handelen met een brede blik op het gehele gezin en de context (participatie, wonen, armoede, scheiding, psychische problemen ouders en schoolklimaat);
 - samenwerken met de lokale voorzieningen, welzijn, (kinder-)opvang, onderwijs en met volwassen-GGZ en GGZ-ondersteuning.
 - een stevige samenwerkingsrelatie hebben met het hierna beschreven RVT.
- ❖ De regio's hebben lokale teams die werken conform de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid en werken met een eenduidig risicotaxatie-instrument.

⁹ <https://associatiewijkteams.nl/aw/wp-content/uploads/2023/09/29092023-De-brede-opdracht-van-een-lokaal-team-versie-3.0.pdf>

Ontwikkelopgave 2. Samenwerken in het netwerk – Doorbreken van de estafette

Context / aanleiding

Het hebben van een gezamenlijke inhoudelijke visie, helderheid over taken en rollen, gezamenlijke taal en instrumenten zijn belangrijke voorwaarden voor een goede samenwerking en verbinding tussen professionals en organisaties. Dit is nog niet altijd het geval binnen gemeenten, binnen organisaties en tussen gemeenten en organisaties. Het Toekomstscenario (en de hervormingsagenda jeugd voor gemeenten) biedt een kans deze gezamenlijke visie en randvoorwaarden voor een goede verbinding en samenhang te ontwikkelen. Het Toekomstscenario beschrijft een regionale veiligheid team met daarin ondergebracht de functies van de GI's, Veilig Thuis en de Raad voor de kinderscherming¹⁰. Op verschillende plekken in NHN is al een mooie aanzet gemaakt voor deze samenwerking en verbinding. In een of meerder pilots wordt samenwerken in het netwerk verder beproeft. De pilot(s) bieden de mogelijkheid de samenwerking te versterken, expertise te delen en naar voren te brengen, te hernieuwen daar waar nodig en te beoordelen wat nodig is om knelpunten die de samenwerking in de weg staan op inhoud, proces en cultuur weg te nemen. We zetten zoveel mogelijk in op bestaande initiatieven en quick-wins.

De opdracht

- ❖ Deel A: De samenwerking tussen partijen die deelnemen binnen het programma NHN (GI's, Veilig Thuis, de RvdK, Blijfgroep, Vrouwenopvang, GGZ-NHN en lokale teams van gemeenten) wordt versterkt o.a. door het organiseren van korte lijnen, in duo's optrekken, uitwisselen- en naar voren brengen van expertise middels een pilot;
- ❖ Deel B: De samenwerking tussen partijen GI's, Veilig Thuis en de RvdK die functies uitvoeren die straks ondergebracht worden in een nieuw op te richten RVT versterkt middels een pilot. Daarbij wordt aangesloten bij de kaders en karakteristieken van het RVT die op dat moment bekend zijn;
- ❖ *Het volgende kader is van toepassing op nieuwe pilot(s):*
 - Kent een looptijd van minimaal 1 jaar;
 - Kent duidelijke leerdoelen die te monitoren zijn;
 - Wordt indien nodig aangestuurd door een projectleider;
 - Richt zich op een vooraf aangeduid aantal casussen;
 - Betreft minimaal de lokale teams, vt, gi's, en 1 of meer partijen die zich op het volwassen deel richten;
 - De pilot kan opgeschaald worden naar minimaal een jeugdhulpregio;
 - Richt zich op zowel kinderen/ jongeren als volwassen problematiek.

Een pilotvoorstel moet in elk geval voorzien zijn van:

- Een probleemanalyse;
- Stakeholderanalyse;
- Duidelijke leerdoelen;
- Een aanpak inclusief planning en (domein overstijgende) begroting;
- Beknopte kpi's voor monitoring;
- Toelichting geleerde lessen worden gedeeld (tussentijds/ op het eind).
- ❖ De pilot sluit aan bij de basisprincipes gezinsgericht, rechtsbescherming en transparant, eenvoudig en lerend en brengt deze in de praktijk.

Acties / processtappen

- Inzichtelijk maken welke pilots/projecten/samenwerkingsvormen al lopen in NHN die in het kader van het Toekomstscenario verder verbreed en/of verdiept kunnen worden;

¹⁰ Hierbij is specifiek oog voor de onafhankelijke advies- en consultatie functie die de Raad heeft binnen de huidige wettelijke kaders.

- Onderzoek goedlopende initiatieven en projecten/proeftuinen waarop aangesloten kan worden in NHN;
- Uitschrijven van een pilotplan door een werkgroep en bespreken in het PT. Dit plan past binnen het hierboven beschreven kader en bevat een businesscase.
- Na besluitvorming door de stuurgroep start de pilot deel A in Q2 van 2025. De start van deel B. volgt op het moment dat er op landelijk niveau voldoende duidelijkheid en richting (inhoudelijk, juridisch en financieel) is over het RVT.
- Eventueel wordt een projectleider geworven.

Inzet / bemensing

PM

Indicatoren / wijze van monitoring (afhankelijk van richting en uitwerking werkgroep)

PM

Resultaten

- ❖ Deel A. Op een aantal plaatsen in NHN is de samenwerking tussen partijen die samenwerken binnen het programma Toekomstscenario NHN versterkt.
- ❖ Deel B. De regio's werken met een **Regionaal Veiligheidsteam (RVT)**¹¹:
 - Waarin uitvoerend professionals vanuit eenzelfde opdracht samenwerken in één team, waarbinnen zij (een deel van) de functionaliteiten en bevoegdheden van Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en maatregelen van Gecertificeerde Instellingen op het gebied van veiligheid en ontwikkelingsbedreiging uitvoeren en juridische maatregelen kunnen inzetten die volwassenen betreffen.
 - Dat zich richt op het bieden van hulp aan en bescherming van kinderen, volwassenen, huishoudens en gezinnen waar sprake is van onveiligheid, waaronder ook ontwikkelingsbedreiging, waarbij de rechtsbescherming wordt geborgd.
 - Waarvan de professionals vanuit de deelnemende organisaties worden ondersteund door een jurist, een gedragswetenschapper en een vertrouwensarts.
 - Dat vanaf 2025 – voor zover mogelijk binnen de bestaande wet- en regelgeving – zoveel mogelijk werkt conform de reikwijdte van de voorkeursvariant RVT.¹²

Lopende activiteiten

Pilot Zorgmakelaar

De zorgmakelaar vervult een brugfunctie tussen de gemeentelijke toegang en de Gecertificeerde Instellingen (GI's). In 2023 heeft een vorige zorgmakelaar de volgende resultaten geboekt:

- De zorgmakelaar ervoor zorgt dat de hulpvraag en ingekocht hulpaanbod beter wordt gematcht. Wanneer dit niet voorhanden is, wordt er gekeken naar alternatief aanbod of maatwerk.
- De GI-medewerkers beter weten wat de routes zijn om te bewandelen rondom maatwerk binnen de gemeenten op basis van de hulpvragen van het gezin
- De zorgmakelaar ervoor heeft gezorgd dat het zorglandschap inzichtelijk is, tekorten geconstateerd zijn en deze gedeeld zijn met de contractmanagers en beleidsmedewerkers van de desbetreffende gemeente.

Actie: In 2024 wordt een nieuwe zorgmakelaar geworven en aangesteld voor een periode van 2 jaar.

Actie: het programmateam onderzoekt of en zo ja op welke manier de zorgmakelaar betrokken wordt bij aankomende pilots en beproevingen.

¹¹ Inhoudelijk kader subsidieregeling beproeven 2025, J&V, VWS en VNG, juni 2024.

¹² Van een voorkeursvariant is op het moment van schrijven van dit plan (18-10-2024) nog geen sprake. Besluitvorming over de voorkeursvariant vindt naar verwachting plaats in december 2024.

Ontwikkelopgave 3. Verbreding andere domeinen

Context / aanleiding

Bij onveiligheid in huishoudens/gezinnen speelt vaak volwassenproblematiek en/of bestaanszekerheidsproblematiek. In gezinnen met kinderen is het belangrijk dat ouders ondersteuning krijgen bij hun problemen. Regelmatig wordt jeugdhulp ingezet, terwijl dat niet effectief blijkt wanneer ouders eigen problemen niet eerst aanpakken. Het is dan van belang dat een integraal plan wordt opgesteld en dat het lokale team een beroep kan doen op Wmo, volwassen-GGZ (link met IZA/GALA), eventueel jeugdhulp en hulp vanuit bestaanszekerheid (wonen, inkomen, schulden). Het vraagt om een brede blik vanuit het lokaal team en dat verschillende professionals uit diverse domeinen (beter) samenwerken. Schotten moeten hier worden geslecht.

Vanuit het landelijk programma wordt gewerkt aan een richtingwijzend kompas dat partners en regio's ondersteunt om te komen tot een meer systeemgerichte netwerksamenwerking en werkwijze. Het kompas bevat enkele richtingwijzers op hoofdlijnen (zoals 'gezamenlijke visievorming' en 'samenwerking in lerende netwerken') en instrumenten voor professionals, bestuurders en beleidsmakers. Het kompas is naar verwachting in het najaar gereed en zal begin 2025 worden beproefd in proeftuinen en regio's. Uiteindelijk wordt het kompas als module opgenomen in het Handelingskader.

De opdracht

- ❖ Er wordt een brede consultatiefunctie met betrekking tot volwassenzorg en bestaanszekerheid in regio's ingericht, die op verzoek van het vaste gezicht van het lokaal team meekijkt en adviseert;
- ❖ De mogelijkheden om de inzet van SPV'ers breed te implementeren en beschikbaar te stellen voor lokale teams en het RVT wordt onderzocht en uitgewerkt.
- ❖ Onderzocht wordt op welke wijze onderwijs, participatie, wonen en veiligheid (bv. politie) een rol hebben in deze verbreding en hoe die dan aan te haken.
- ❖ De huidige expertisenetwerken en -structuren zoals MDA++, het RET, de Beschermingstafel en het Zorg- en Veiligheidshuis in NHN worden ingezet in het toewerken naar het Toekomstscenario.
- ❖ Pilot op het gebied van domeinoverstijgend samenwerken wordt uitgewerkt.

Acties / processtappen

- Er wordt een projectvoorstel uitgewerkt over het inrichten van de brede consultatiefunctie met bijbehorende businesscase en er wordt een plan van aanpak uitgewerkt voor de verdere uitrol en borging van SPV'ers (consultatiefunctie en SPV'ers worden in samenhang gezien);
- Verbinding wordt gezocht met tweede/derde schil partners;
- Er vindt een inventarisatie plaats van de huidige expertisenetwerken en -structuren zoals MDA++, het RET, de Beschermingstafel en het Zorg- en Veiligheidshuis in NHN.
- Pilotvoorstel voor domeinoverstijgende samenwerking binnen het stelsel van veiligheid en bescherming.

Inzet / bemensing

PM

Indicatoren / wijze van monitoring

PM

Resultaten

- ❖ Er is een brede consultatiefunctie met betrekking tot volwassenzorg en bestaanszekerheid in regio's ingericht;

- ❖ De inzet van SPV'ers is waar mogelijk breder geïmplementeerd;
- ❖ Er is een beeld van de huidige expertisenetwerken en -structuren zoals MDA++, het RET, de Beschermingstafel en het Zorg- en Veiligheidshuis in NHN en hoe deze worden ingezet in het toewerken naar het Toekomstscenario.

Ontwikkelopgave 4. Vakmanschap, expertise en deskundigheidsbevordering

Context / aanleiding

Doel is om onveiligheid volgens een gezamenlijke visie, aanpak en instrument acuut en duurzaam aan te pakken. Landelijk is een handelingskader¹³ in ontwikkeling dat het vernieuwde vakmanschap beschrijft van professionals in lokale teams en (toekomstige) regionale veiligheidsteams. Dit vakmanschap is gebaseerd op de grondhouding en vaardigheden van professionals, de visie 'Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid'¹⁴ en vakkennis.

In NHN is de expertise en deskundigheid op veiligheid wisselend aanwezig. Vanuit het programma GHNT is gestart met de implementatie van de visie 'Gefaseerd Samenwerken aan Veiligheid', door honderden professionals van verschillende uitvoerende organisaties en gemeenten te trainen in de TOP-3 methodiek. In heel NHN zijn professionals opgeleid om zelf de trainingen te kunnen geven aan andere professionals die zich inzetten voor veiligheid in de thuissituatie. Echter is een deel van deze expertise en trainingscapaciteit ook weer verdwenen, o.a. door wisseling van professionals en gedaalde prioritering binnen organisaties.

Er zijn verschillende expertisenetwerken en – tafels opgericht. Zoals de beschermingstafel/schakeloverleg, MDA++ en het RET. Het is van belang dat de successen en knelpunten van deze structuren in beeld zijn en meegenomen worden in de ontwikkeling van het Toekomstscenario.

De opdracht

- ❖ Versterken van expertise en deskundigheid rondom de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 0-100 jaar + ontwikkelingsbedreiging kinderen:
 - Eerder signaleren van onveiligheid of ontwikkelingsbedreiging
 - Ontwikkelen van duurzame veiligheid in huishoudens
 - Aandacht voor specifieke groepen zoals ouderen en vrouwen.
- ❖ Organisaties, management en bestuurders sturen en faciliteren hun organisaties en professionals volgens de landelijke visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid;
- ❖ Professionals werken samen volgens de landelijke visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid en volgens een eenduidige methodiek/werkwijze;
- ❖ De implementatie van de visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid wordt gemonitord.
- ❖ De huidige samenwerkingsverbanden en expertisetafels in NHN zijn geëvalueerd en de succesfactoren en knelpunten hieruit worden meegenomen in de ontwikkeling en implementatie van het programma Toekomstscenario;
- ❖ Expertise wordt uitgewisseld tussen professionals door nieuwe vormen van samenwerking;
- ❖ Lokale teams worden versterkt en gefaciliteerd in lijn met de leidraad "Werken aan veiligheid voor lokale teams" en het Handelingskader (momenteel nog in ontwikkeling, zie Ontwikkelopgave 1);
- ❖ Er worden leertafels ingericht rondom pilots en rondom lokale teams met verschillende partners om de samenwerking te versterken, gezamenlijke taal en visie op beleid en uitvoering te ontwikkelen.

¹³ <https://www.voordejeugdenhetgezin.nl/documenten/rapporten/2024/02/26/dialogoversie-1-handelingskader-januari-2024>

¹⁴ <https://vng.nl/sites/default/files/2021-01/20210125-visie-gefaseerd-samenwerken-aan-veiligheid-def.pdf>

- ❖ Betrekken van ervaringsdeskundigen binnen het programma en de uitvoering van de Ontwikkelopgaven en/of pilots en projecten.

Acties / processtappen

- Evaluatie naar de implementatie van de visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid en het gebruik en verloop van de implementatie Top 3.
- Herzien plan van aanpak/ implementatie en monitoring TOP-3 methodiek;
- Evalueren bestaande structuren MDA++, beschermingstafel/schakeloverleg, RET
 - a) Onderzoek laten uitvoeren naar:
 - Werkzame elementen
 - Hoe willen we dit op Noord-Holland Noord niveau organiseren?
 - Wat is er nodig voor de ontwikkeling richting het toekomstscenario?
 - b) Implementeren aanbevelingen.
- Ervaringsdeskundigen worden ingezet binnen het programma Toekomstscenario NHN

Inzet / bemensing

PM

Indicatoren / wijze van monitoring

PM

Resultaten

- ❖ De expertise en deskundigheid rondom de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 0-100 jaar + ontwikkelingsbedreiging kinderen wordt versterkt conform een vastgestelde aanpak;
- ❖ De visie gefaseerd samenwerken voor veiligheid is geïmplementeerd in NHN conform een vastgesteld plan van aanpak;
- ❖ De huidige samenwerkingsverbanden en expertisetafels in NHN zijn geëvalueerd en de succesfactoren en knelpunten hieruit worden meegenomen in de ontwikkeling en implementatie van het programma Toekomstscenario;
- ❖ Lokale teams worden versterkt en gefaciliteerd in lijn met de leidraad “Werken aan veiligheid voor lokale teams” en het Handelingskader wat momenteel nog in ontwikkeling is (zie Ontwikkelopgave 1);
- ❖ Door leertafels rondom pilots, lokale teams en partners wordt samenwerking versterkt en een gezamenlijke taal gesproken;
- ❖ Door de inzet van ervaringsdeskundigen sluiten activiteiten beter aan op de praktijk en behoeften van de doelgroep.

Lopende activiteiten

Drakentemmers

Het aanbod van Drakentemmers zetten we in om de expertise van professionals over trauma en gehechtheid in de context van huiselijk geweld te versterken. In 2024 kunnen diverse professionals vanuit gemeenten, aanbieders, organisaties en expertisetafels leerlijn 2 doorlopen, die bedoeld is om meer oog te krijgen voor trauma- en gehechtheidsproblematiek ten gevolge van huiselijk geweld.

Actie: het programmateam nodigt Drakentemmers uit voor een korte presentatie.

Actie: in het programmateam bespreken we hoe en wie er getraind gaat worden met welke prioriteit.

Pilot IK BEN

Middels deze pilot is onderzocht of, en in welke vorm, intensieve traumatherapie helpend is om duurzame veiligheid te bereiken voor vrouwen in de opvang en vrouwen die ambulante hulpverlening krijgen door professionals van de vrouwenopvang in de Kop van NH. Dit pilot heeft een

opstartsubsidie-/bekostiging ontvangen vanuit de Toekomstscenario middelen. Voorwaarde van de subsidieverlening was dat de initiatiefnemers van Ik BEN op zoek gaan naar structurele financiering van het product.

Actie: het programmateam nodigt IK BEN uit voor een korte presentatie.

Actie: verdere financiering vanuit de Toekomstscenario middelen stopt.

MDA++

De Multidisciplinaire Aanpak (MDA++) voorziet in een bundeling van psychosociale, medische, forensische en justitiële specialisten in de aanpak van kindermishandeling, huiselijk en seksueel geweld. Een team van deskundigen coördineert onderzoek en biedt opvang na acuut, ernstig (seksueel) geweld en/of maakt een gezamenlijke analyse en gefaseerd plan van aanpak met als doel structureel geweld te stoppen.

Actie: het programmateam gaat twee keer per jaar met de voorzitters in gesprek over het verloop en kijkt in hoeverre de komende periode extra investeringen nodig zijn, boven op de offerte die in maart 2024 is goedgekeurd.

Ervaringsdeskundigheid

Vanuit het programma GHNT is een groep van 5 ervaringsdeskundigen opgeleid. Zij hebben zich verenigd in een stichting¹⁵. Met hen is besproken dat zij in 2024 op de volgende manieren betrokken kunnen worden:

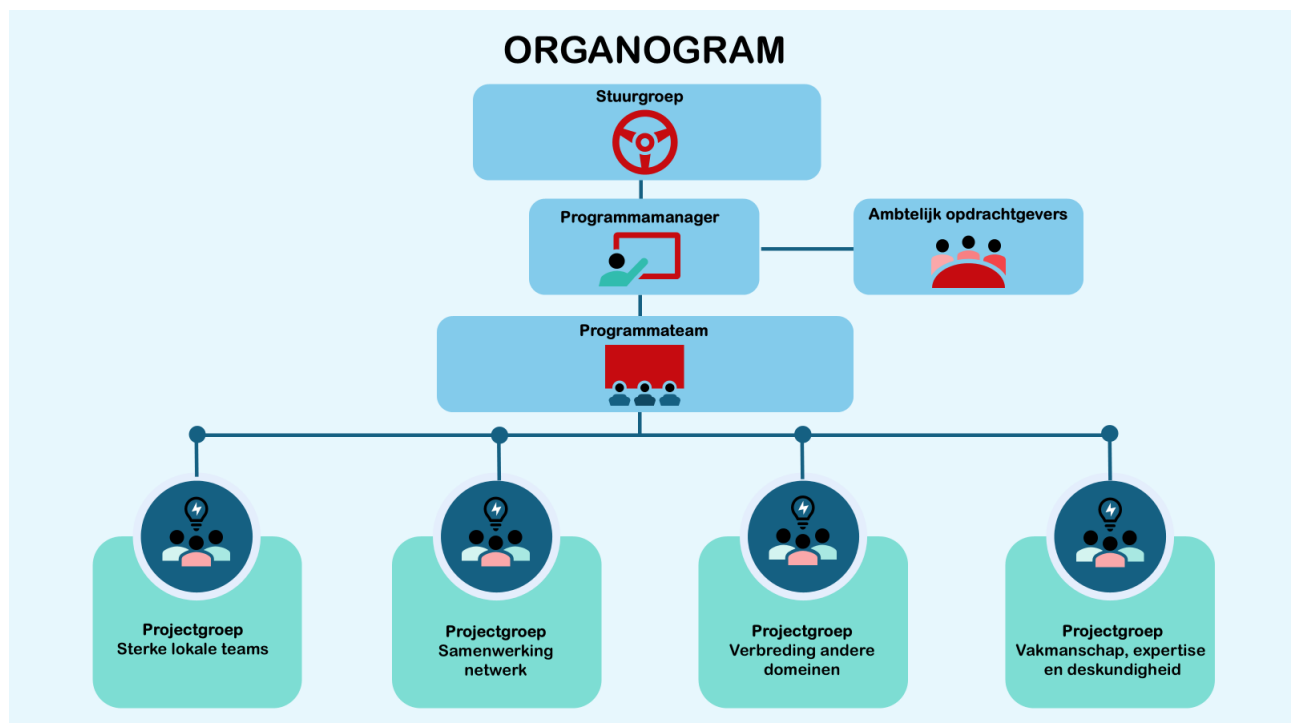
- Meelezen en feedback geven over taalgebruik (o.a. beleidsstukken, nieuwsbrieven, vragenlijsten, etc.)
- Inhoudelijk meedenken en adviseren (o.a. over pilots)
- Voorlichtingen / Training / deskundigheidsbevordering uitvoering

Actie: het programmateam maakt afspraken met de ervaringsdeskundigen over wanneer en op welke manier zij structureel betrokken worden bij het programma.

¹⁵ <https://www.ervarings-deskundigen.nl/>

5. Opzet programma Toekomstscenario NHN

De programmaopzet is gebaseerd op de huidige situatie in Noord-Holland Noord, op de input die gegeven is door gemeenten en ketenpartners en op de kaders vanuit het landelijk programma Toekomstscenario. Zoals aangegeven wordt landelijk in een aantal proeftuinen beproefd hoe het Toekomstscenario op inhoud, proces en organisatie het beste vorm gegeven kan worden. Voor de regio's zonder proeftuin is het van belang zich voor te bereiden op het werken volgens het Toekomstscenario. In de regio Noord-Holland Noord wordt gewerkt aan vier opgaven; versterken lokale teams, versterken van de samenwerking, het verbreden naar andere domeinen en expertise en deskundigheidsbevordering. Onderstaand organogram geeft de opzet van het programma weer. Vervolgens word elk onderdeel toegelicht.

De Stuurgroep

In de stuurgroep zitten wethouders en bestuurders van kernpartners aangevuld met enkele ambtenaren. De stuurgroep komt ongeveer 3 keer per jaar bij elkaar. De programmamanager bereidt dit overleg voor met het programmateam.

Bemensing

1. Jasper Nieuwenhuizen (regio Alkmaar)
2. Peter de Vrij (regio Kop van Noord-Holland)
3. Marjon van der Ven (regio West-Friesland)
4. Bestuurder Veilig Thuis
5. Bestuurder(s) GI's (DGB, WSG, LdH, JBRA)
6. (gedelegeerd) Bestuurder RvdK
7. Programmamanager (bereidt agenda voor legt verslag)

De bestuurders van andere organisatie zoals GGZ NHN, De Blijf Groep, Vrouwenopvang, et cetera worden aangehaakt op moment dat dit relevant is. Aandachtspunt is de goede afstemming met wethouders die WMO in het pakket hebben in verband met de aansluiting op volwassenenzorg.

Rol stuurgroep:

- De stuurgroep heeft tot hoofdtaak om vanuit gedeeld eigenaarschap te sturen op het Programma Toekomstscenario NHN;
- Besluitvorming op inzet van mensen en middelen;
- Vaststellen pilots en projecten;
- Doorbraak op stagnatie/ knelpunten (bijvoorbeeld bij verschil van mening van het programmateam).

Uitwerkingpunten

- de 'commissie zorg - en veiligheid' van de Veiligheidsregio NHN heeft een andere insteek/invulling. De commissie had een adviserende rol op het programma GHNT. De commissie kent in grote mate overlap met de stuurgroep in oprichting, en zou zich (met uitbreiding van leden) kunnen lenen als platform voor de stuurgroep Toekomstscenario.
- afhankelijk van de pilots die uitgedacht worden is het nog het onderzoeken waard of je voor een pilot een aparte stuurgroep moet hebben die vaker dan 3 keer per jaar bij elkaar komt.

Het programmateam

Het programmateam komt 1 keer per 3 weken bij elkaar. Dit overleg duurt 1,5 uur en is naast afstemming ook gericht op het concreet uitwerken van eventuele acties. De programmamanager bereidt dit overleg voor middels een agenda. Deelnemers regelen hun eigen vervanging op moment dat zij verhinderd zijn. Het programmateam wordt voorgezeten door de programmamanager.

Bemensing

- Programmamanager
- Programma ondersteuner
- Vertegenwoordigend ambtenaar per regio (3)
- Manager per regio van een wijkteam (3)(sluiten mogelijk aan op projectgroep niveau)
- Managers GI's
- Manager VT
- Manager RvdK
- Manager Blijfgroep
- Manager volwassen GGZ
- Projectleider(s) (nog niet aanwezig)

Projectgroepen

Met het oog op behapbaarheid/capaciteit en samenhang kiezen we voor een start met uitwerking binnen twee project-/werkgroepen. De projectgroepen staan ten dienste van het programmateam. De ene projectgroep richt zich op het versterken van de lokale teams (ontwikkelopgave 1), de ander op het versterken van de samenwerking tussen de gemeenten en netwerkpartners (ontwikkelopgave 2). De bemensing moet nog plaatsvinden. Mogelijk kan de frequentie van het programmateamoverleg omlaag wanneer projectgroepen lopen en in uitvoeringsfase zijn.

Rol projectgroepen

Werken concreet aan de opdrachten, te beginnen met een projectplan bijvoorbeeld voor 1 of meerdere pilots. Het programmateam bewaakt de samenhang tussen wat de werkgroepen opleveren en grijpt alleen in op de inhoud als deze niet met elkaar stroken.

De programmamanager

- De programmamanager geeft dagelijkse leiding aan de bovenregionale uitvoering van het uitvoeringsprogramma;

- Is opdrachtgever voor de uitvoering van activiteiten in het kader van het toekomstscenario (bovenregionaal);
- Zorgt voor verbinding en samenhang i.r.t. regionale strategische programma's;
- Formuleert opdrachten of acties t.b.v. het toekomstscenario in relatie tot regionale ontwikkelingen en zet die uit bij het programmteam/ of projectgroep;
- Monitort de voortgang en behoudt het totaal overzicht van lopende acties;
- Zorgt voor betrokkenheid en communicatie over het programma;
- Zorgt voor de bemensing van het programmteam en hulp en ondersteuning in het (proces naar) het werken volgens het Toekomstscenario;
- Bewaakt budget voor meerjarig programma Toekomstscenario.

De ambtelijk opdrachtgevers

- Er zijn inmiddels drie ambtelijk opdrachtgevers; vanuit de centrumgemeenten Alkmaar en Den Helder en vanuit Hoorn namens West-Friesland;
- Zij zijn verantwoordelijk voor het creëren van de randvoorwaarden waarbinnen het programma gestalte moet krijgen;
- Zijn eerste aanspreekpunt voor de programmamanager;
- 4 keer per jaar vindt er een opdrachtgeversoverleg plaats.

Klankbordgroep (mogelijkheid op termijn)

Op termijn kan gedacht worden aan het oprichten van een klankbordgroep voor het programma. In de klankbordgroep zitten diverse professionals (denk aan een beleidsadviseurs Wmo en bestaanszekerheden, jurist, ervaringsdeskundigen, cliëntenraden) die het programmteam kan betrekken bij het aanbrengen van focus, of het signaleren van blinde vlekken. De klankbordgroep komt niet standaard bij elkaar maar op verzoek van de programmamanager/programmteam.

Rol klankbordgroep:

- Helpt met aanbrengen focus;
- Denkt mee, leest mee, becommentarieert, corrigeert, signaleert blinde vlekken;
- Borgt de samenhang tussen verschillende domeinen.

Urenraming

Programmamanager	32 uur	Per week
Programma ondersteuning	16 uur	Per week
Stuurgroep leden	10 uur	Per persoon per jaar
Ambtelijk opdrachtgevers	15 uur	Per persoon per jaar
Programmteam leden	4 uur	Per persoon per week
Projectleider projectgroep/pilot	8-12 uur	Per persoon per week
Projectgroep leden	4 uur	Per persoon per week

6. Communicatie, planning en begroting

Communicatie

Het is van belang om medewerkers (beleid, uitvoering, management) en bestuurders bovenregionaal mee te nemen in de ontwikkelingen. Medewerkers spreken deze behoefte ook zelf uit, waarbij zij aangeven dat informatie vaak verloren gaat door bijvoorbeeld wisseling van medewerkers.

Zinvol Communicatie is gevraagd te ondersteunen bij het opzetten van een strategisch communicatie plan en een advies over de inzet van concrete communicatiemiddelen en -activiteiten. Het doel is om enerzijds duidelijkheid te creëren over de identiteit en positionering van het programma Toekomstscenario NHN en anderzijds om structuur en focus aan te brengen.

Concrete resultaten op het gebied van communicatie zijn:

1. Een netwerkverhaal met kernboodschap
2. Een strategisch communicatieplan
3. Een uitvoerend communicatieplan met een tool kit voor de betrokken organisaties.

Parallel aan bovenstaande inzet worden diverse groepen geïnformeerd over het programma en de stand van zaken. Denk hierbij aan presentaties voor medewerkers en gesprekken met bestuurders. Deze communicatie is vooralsnog intern gericht passend bij de fase waarin het programma zich bevind. Later verdiept het programma zich in acties rond externe communicatie.

Planning en fasering

We stellen voor om het programma in fases op te bouwen. Er wordt in Noord-Holland Noord eerst gestart met het versterken van de lokale teams (ontwikkelopgave 1) en het versterken van de samenwerking tussen de organisaties middels verschillende pilots (deel B ontwikkelopgave 2). In het land worden in proeftuinen verschillende varianten van het RVT beproefd. In het voorjaar 2025 wordt definitief besloten over de inrichting van een RVT. Deze informatie kan worden gebruikt in NHN om een eerste pilot te draaien met een regionaal veiligheidsteam. Hieronder een schematische planning op hoofdlijnen.

Activiteiten en producten	Q2 2024	Q3 2024	Q4 2024	Q1 2025	Q2 2025	Q3 2025	Q4 2025
Doorstart programma							
Bemensing programma							
Uitwerking programmaplan							
Opstellen Manifest							
Netwerkverhaal en kernboodschap							
Programmaplan stuurgroep							
Besluitvormingstraject programmaplan							
Strategisch communicatieplan							
Uitwerking pilots door projectgroepen							
Uitvoering ontwikkelopgaven (excl. lopende zaken)							
Uitvoerend communicatieplan en tool kit							
Informatie- en werkbijeenkomsten							
Tussentijdse evaluatie							
Uitvoeringsplan 2026-2027							

Begroting

Voor de jaren 2024 tot en met 2027 zijn financiële middelen beschikbaar voor het programma. De middelen komen uit de decentralisatie uitkering Vrouwenopvang die de centrumgemeenten Den Helder en Alkmaar ontvangen. Voor 2024 is € 597.000 beschikbaar. Omdat nieuwe pilots en projecten nog niet zijn gestart zal een bedrag overgehouden worden. Dit bedrag wordt doorgeschoven naar de opvolgende jaren.

De onderstaande begroting is op hoofdlijnen weergegeven. Een specifiek, verfijnder overzicht van uitgaven en kosten is beschikbaar. Onder de omschrijving “Ontwikkelopgaven/pilots” in 2024 vallen ook de uitgaven van de reeds lopende activiteiten en pilots, zoals Top 3-trainingen, Drakentemmers, de Zorgmakelaar, MDA++ en Ik Ben. De nieuwe pilots en deelprojecten moeten nog uitgewerkt worden met een financiële onderbouwing. Er moet daarbij specifiek oog zijn voor de extra inzet van personeel vanuit deelnemende partijen (inzet die niet via andere wegen gefinancierd worden door gemeenten aan partijen) in zowel de creatiefase als uitvoeringsfase van pilots/projecten. Financiële onderbouwingen moeten duidelijk maken welke werkzaamheden aansluiten op het primaire proces en welke werkzaamheden extra inzet vragen van medewerkers.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Personele kosten	150	220	220	220
Ontwikkelopgaven/pilots	140	447	447	447
Strategie en Communicatie	5	20	20	20
Overige programmakosten	2	10	10	10
Totaal	297	697	697	697
Beschikbaar	597	697	697	697
Verschil	300	0	0	0

Risicoparaagraaf

Het programma kent een aantal risico's vanuit diverse categorieën. Het is belangrijk dat risico's goed beheerd en gemonitord worden om de effectiviteit van het programma te waarborgen.

CATEGORIE	GEBEURTENIS	GEVOLGEN
Financieel	Onvoldoende duidelijkheid over structurele financiering vanuit het Rijk	Gebrek aan middelen voor de uitvoering
Financieel	Betrokken organisaties moeten komende jaren bezuinigen	Middelen voor verander- en ontwikkeltrajecten zijn geen prioriteit
Politiek	Beslissingen door de overheid worden niet of traag genomen	Partners wachten af, waardoor de veranderbereidheid afneemt.
Juridisch	Privacy en gegevensbeveiliging onvoldoende gewaarborgd bij nieuwe vormen van samenwerking	Nieuwe samenwerkingsvormen/pilots lopen vast in de doe-ruimte door huidige wettelijke kaders.
Organisatorisch	Onvoldoende beschikbaarheid professionals/medewerkers binnen het programma	Resultaten worden niet behaald en ambitieniveau wordt afgeschaald
Organisatorisch	Huidige professionals en betrokken hebben onvoldoende expertise en kennis om deze veranderingen te implementeren	In te zetten acties en projecten zijn minder effectief
Organisatorisch	Bij verandering in koers, stelsels en beleid kunnen professionals vertrekken	Verlies van ervaring
Inhoudelijk	Het programma overlapt in doelstellingen - en kent afhankelijkheden met andere plannen zoals de Hervormingsagenda en IZA/GALA.	Onduidelijkheid over waar verantwoordelijkheden voor uitvoering liggen.
Inhoudelijk	Onvoldoende draagvlak bij betrokkenen (inwoners, organisaties, politiek)	In te zetten acties en projecten zijn minder effectief
Inhoudelijk	Het programma focust zich teveel op jeugdigen, ouders, gezinnen i.p.v. op alle mensen in onveilige thuissituaties.	Beleid en acties sluiten niet aan bij de totale doelgroep van het programma (0-100)

Bijlage 1 Opdracht

Er is een opdracht geformuleerd voor het Toekomstscenario. Deze is in samenspraak met beleidsadviseurs van gemeenten uit Noord-Holland Noord en de ketenpartners: Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis en de Gecertificeerde Instellingen actief in onze regio opgesteld voor het geven van invulling aan het Toekomstscenario in de regio Noord-Holland Noord voor de periode 2023-2026. Ook is de opdracht besproken in de commissie Zorg & Veiligheid (2023) en zij hebben een positief advies gegeven op de opdracht.

De opdracht in grote lijnen:

1. Het doorzetten van de uitgezette lijnen van het programma Geweld hoort nergens thuis
 - a) Implementeren TOP-3 methodiek
 - b) Organiseren integrale sturing
 - c) Doorontwikkelen MDA ++
 - d) Versterken lokale (wijk)teams
 - e) Borgen ervaringsdeskundigheid
2. Inventariseren wat de mogelijkheden en de behoeften zijn om toe te werken naar het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming in Noord-Holland Noord.
3. Ophalen van goede voorbeelden m.b.t. het werken aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en daarnaast het evalueren van de bestaande aanpak in de regio.
4. Het beproeven van verschillende werkwijzen en samenwerkingsvormen die aansluiten bij de doelstellingen van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming middels (lokale/regionale) pilots.

Bijlage 2 Manifest Noord-Holland Noord

